



LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från Västra Falun 11 SU, Falun

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hansson, A., & Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av prover från Västra Falun 11 SU, Falun.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:58). Lund University.

Total number of authors:

2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00



LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON



9 December 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:58
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN VÄSTRA FALUN
11 SU, FALUN

Uppdragsgivare: Dalarnas museum, box 22, 791 21 Falun. Joakim Wehlin, 0703021134,
joakim.wehlin@dalarnasmuseum.se

Område: Falun **Prov nr:** 83281-83287 **Antal Prov:** 7

Dendrokronologiskt objekt: Träkonstruktioner från byggnadslämningar

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr :	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer: Dateringsförslag med lägre säkerhet
83281	1	Tall	80(1)	Sp 30, ej W	1574	1589-1609	
83282	2	Tall	91	Sp 51, W	1607	V1607/08	
83283	3	Tall	326	Sp 74, nära W	1580	1580-1596	
83284	4	Tall	55	Sp 48, nära W	(1595)		(1595-1599)
83285	5	Tall	61	Sp 15, ej W	1542	1572-1592	
83286	6	Tall	207	Sp 50, ej W	1574	1574-1594	
83287	7	Tall	216	Sp 55, nära W	1591	1591-1601	Kan vara dödsår istället för fällningsår

Resultatuppgifter inom parentes uppfyller inte de kriterier vi ställer på en säker datering.

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Prover som sannolikt har gemensam proveniens är, prov 1, 3, 5, 6 och 7. Prov 6 och 7 är med stor säkerhet från en gemensam proveniens, rimligen samma ståndort.

Om man utifrån att proveniensberäkningen skall fastställa en gemensam avverkningstid, så har den inträffat någon gång från augusti 1591 till maj 1593. Det rimliga med det är, att man från en skog har avverkat timret under ett eller ett par år. Bedömningen av avverkningstiden är baserad på splintstatistik (antal årsringar i splinten) samt provernas utseende. På ett enstaka träd kan splintmängden avvika från gängse splintstatistik. Men här överensstämmer provernas datering ganska väl så att en förändring av ett enstaka träds splintmängd breddar perioden 1591-1592 endast marginellt. Naturligtvis kan varje prov betraktas var och en för sig.

Prov 2, avviker från den övriga gruppen och korsdateras inte med dessa prover. Indikationer antyder att detta virke har en sydligare proveniens.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarmed) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se
